

LIBRIS

We know
books

DANIEL DEFOE

**ROBINSON
CRUSOE**

Ediție integrală

Traducere de Livia Moise

BUCUREȘTI, 2023

CUPRINS

CAPITOLUL I	Începutul vieții / 3
CAPITOLUL II	Sclavie și evadare / 18
CAPITOLUL III	Naufragiat pe o insulă pustie / 33
CAPITOLUL IV	Primele săptămâni pe insulă / 53
CAPITOLUL V	Construirea casei - Jurnalul / 76
CAPITOLUL VI	Bolnav de friguri / 90
CAPITOLUL VII	Experiența agricolă / 104
CAPITOLUL VIII	Expediții pe insulă / 113
CAPITOLUL IX	Construcția unei bărci / 123
CAPITOLUL X	Domesticirea animalelor / 138
CAPITOLUL XI	Pași pe țărnm / 150
CAPITOLUL XII	Momente de relaxare în peșteră / 162
CAPITOLUL XIII	Naufragiul unei corăbii spaniole / 177
CAPITOLUL XIV	Un vis devenit realitate / 189
CAPITOLUL XV	Educarea lui <i>Vineri</i> / 205

CAPITOLUL XVI Salvarea prizonierilor din mâinile
canibalilor / 221ks

CAPITOLUL XVII Venirea unei nave englezești / 239

CAPITOLUL XVIII Recuperarea corabiei / 258

CAPITOLUL XIX Întoarcerea în Anglia / 276

CAPITOLUL XX Lupta dintre *Vineri* și un urs / 293

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DEFOE, DANIEL

Robinson Crusoe / Daniel Defoe ; trad. de Livia Moise. -

București : Astro, 2023

ISBN 978-606-8660-63-9

I. Moise, Livia (trad.)

821.111

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.carte-mea.ro

www.depozit-de-carti.ro

© Toate drepturile asupra ediției de față sunt rezervate
exclusiv editurii Astro.

CAPITOLUL I

Începutul vieții

M-am născut în anul 1632, în orașul *York*, într-o familie bună, deși nu din acel oraș. Tatăl meu s-a născut în *Bremen*, stabilindu-se mai târziu la *Hull*, unde a obținut o moșie de pe urma negoțului și, renunțând la meserie, s-a mutat la *York*, unde s-a căsătorit cu mama mea, ale cărei rude se numeau *Robinson*, o familie renumită în acel oraș. De aceea numele meu era *Robinson Kreutznaer*, dar, prin obișnuita adaptare a cuvintelor în *Anglia*, acum eram numiți *Crusoe*, așa cum ne ziceam și ne scriam noi înșine numele, la fel cum ne chemau întotdeauna și cunoscuții.

Am avut doi frați mai mari, dintre care unul era locotenent-colonel într-un regiment englez de infanterie din *Flandra*, comandat anterior de celebrul colonel *Lockhart*, și a fost ucis în bătălia de lângă *Dunkerque* împotriva spaniolilor. Ce s-a întâmplat cu al doilea frate nu am știut niciodată, la fel cum tatăl sau mama mea nu au știut ce s-a întâmplat, mai târziu, cu mine.

Fiind al treilea fiu al familiei și nepregătit pentru nicio meserie, am început degrabă să am tot felul de gânduri năstrușnice. Tatăl meu, un om mai în vârstă, m-a educat foarte bine. Am învățat acasă, apoi la școala din oraș, tata dorindu-și să devin om de legi. Dar eu nu mă gândeam la nimic altceva decât să navighez pe mare, iar această dorință mă îndemna să înfrunt toate povețele tatălui meu,

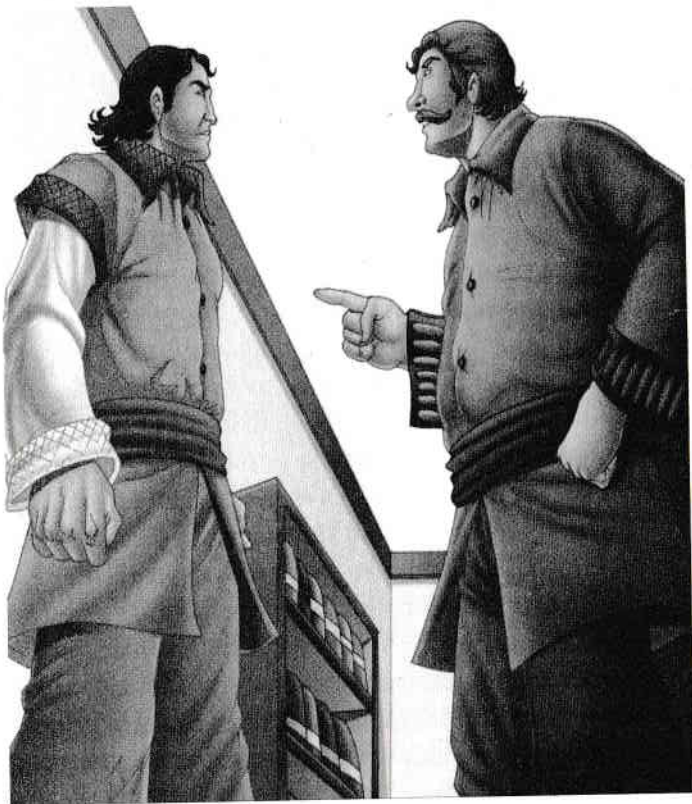
ba chiar și poruncile lui, precum și toate rugăciunile și convingerile mamei mele și ale altor prieteni, încât o soartă nefericită părea să mă încurajeze în acea năzuință a firii mele, îndreptându-mă către acea viață mizerabilă de care urma să am parte mai târziu.

Tatăl meu, un om înțelept și deștept, mă sfătuaia întotdeauna împotriva acestor năzuințe pe care la presimțea la mine. Într-o dimineață, m-a chemat în camera lui, unde era ținut, fiind bolnav de gută, și mi-a vorbit călduros despre acest subiect. M-a întrebat ce motive aveam, mai mult decât o simplă înclinație rătăcitoare, pentru a părăsi casa părintească și țara natală, unde aveam perspectiva de a-mi aduna o avere, muncind, dar ducând, în același timp, o viață ușoară și liniștită. Mi-a spus că doar oamenii fără nicio nădejde sau care nu au de ales, ori aceia care tânjesc după averi nemăsurate plecau printre străini, în căutare de aventuri, pentru a se ridica prin grele încercări și a deveni cunoscuți, folosind căi neobișnuite. Toate aceste lucruri nu se potriveau cu situațiile în care mă aflam, căci starea noastră socială era cea de mijloc sau mai bine zis superioară vieții de rând. Din îndelungata sa experiență, considera că era cea mai potrivită stare din lume pentru fericirea omului, întrucât însemna un trai fără suferințele, grijile și greutatea pe care le întâmpinau cei din clasa muncitoare, precum și fără de orgoliul, ambiția și invidia celor din clasa superioară. Îmi spunea că aș putea judeca fericirea clasei de mijloc după un singur lucru, acela că toți ceilalți oameni o invidiau. Că cei din clasa superioară compăttimeau deseori consecințele mizerabile ale nașterii pentru lucruri mărețe mari și își doreau să se fi născut la mijlocul celor două extreme, adică între mic și mare; că și cel mai înțelept om al lumii a recunoscut acest adevăr, ca etalon al fericirii, când se ruga Domnului să nu aibă parte nici de sărăcie, nici de bogății.

M-a rugat să observ toate aceste adevăruri și să îmi dau seama că neajunsurile vieții erau împărțite între partea superioară și inferioară a omenirii, pe când clasa mijlocie avea parte de cele mai puține nenorociri și nu era supusă atâtor împrejurări grele precum erau cea superioară și cea inferioară. Împrejurări, precum neplăceri și suferințe, fie ale trupului, fie ale minții, pe de o parte, din cauza unui trai vicios, plin de lux și extravagante sau, dimpotrivă, prin muncă grea și lipsuri, pe de altă parte, care descumpăneau viața prin consecințele modului lor de viață. Clasa de mijloc era aceea care fusese menită pentru tot felul de virtuți și bucurii. Că pacea și belșugul erau roabele unei averi mijlocii, iar cumpătarea, liniștea, sănătatea și toate plăcerile vieții erau binecuvântările unui trai al clasei de mijloc. Astfel, oamenii treceau tăcuți și liniștiți prin viață și la fel ieșeau din ea; nu erau împovărați de munca mâinilor sau a intelectului, nu erau vânduți unei vieți de sclavie pentru a-și câștiga pâinea zilnică, nu erau hărțuiți de tot felul de împrejurări nefericite care răpeau sufletului liniștea, iar trupului, odihna și nici nu erau cuprinși de patima invidiei sau de ambiții nemăsurabile. În astfel de împrejurări ușoare, alunecau lin prin viață, gustând din bucuriile unei vieți fără amărăciuni, simțindu-se fericiți și învățând din experiența fiecărei zile să prețuiască această viață fericită.

Apoi m-a rugat, insistent și în modul cel mai afectuos, să nu-mi bat joc de tinerețea mea și nici să nu mă arunc în vreo nenorocire de care mă scuteau viața și starea socială în care mă născusem. Căci nu eram nevoit să-mi câștig pâinea și că s-ar fi străduit să facă orice pentru mine ca să duc viața pe care tocmai mi-o recomandase, iar, dacă nu mă simțeam bine în lumea mea și nu eram fericit, de vină aș fi fost eu sau destinul meu. Cu aceste sfaturi și prin faptul că mă avertizase împotriva unei decizii greșite, considera că nu putea fi tras la răspundere, iar dacă mă hotăram

să rămân acasă, mi-ar fi oferit tot sprijinul de care aş fi avut nevoie, însă, dacă nu-l ascultam, nu avea nicio vină pentru toate nenorocirile care mi se puteau întâmpla. La sfârşit, mi l-a dat exemplu pe fratele meu mai mare pe care a încercat, în zadar, să-l împiedice să meargă în războaiele din Ţara de Jos, unde a fost ucis. Deşi a spus că nu va înceta să se roage pentru mine, credea că, dacă aş fi făcut acest pas nebunesc, Dumnezeu nu m-ar fi binecuvântat şi, poate, va veni o vreme în care îmi voi aduce aminte de cuvintele lui, dar atunci nu va mai fi nimeni lângă mine care să mă poată ajuta.

Am observat, în această ultimă parte a discursului său, cu adevărat profetică, deşi presupun că tatăl meu nu ştia că el însuşi era așa, că izbucnise în plâns, mai ales când vorbea despre fratele meu care fusese ucis. După ce mi-a spus că, poate, nu voi mai avea prilejul să mă pocăiesc şi pe nimeni care să mă ajute, s-a oprit, copleşit de emoţii, încât nu a mai putut rosti niciun cuvânt.

Am fost atât de impresionat de acest discurs – şi, într-adevăr, cine nu ar fi fost –, încât am hotărât să nu mă mai gândesc să plec în străinătate, ci să mă stabilesc acasă, așa cum îşi dorea tatăl meu. Dar vai!, în câteva zile am uitat tot şi, pe scurt, pentru a evita orice alte stăruinţe ale lui, m-am hotărât să fug de-acasă în câteva săptămâni. Cu toate acestea, nu m-am grăbit şi, găsimd-o pe mama în toane bune, i-am spus că îmi doream atât de mult să văd lumea, încât nu mai eram în stare să fac altceva cu tot atâta hotărâre şi că tata ar face mai bine să-mi dea consimţământul lui decât să mă oblige să plec fără el. Că împlinisem 18 ani şi era prea târziu să merg ucenic la vreun negustor sau funcţionar la un notar şi că eram sigur că, dacă aş fi încercat, tot nu aş fi dus lucrurile la bun sfârşit şi aş fi fugit de la stăpân pentru a pleca pe mare, iar dacă l-ar fi convins pe tata să-mi îngăduie să fac o singură călătorie în străinătate şi, dacă nu ar fi pe placul meu, atunci nu aş mai pleca niciodată şi aş promite să recuperez timpul pierdut.

Mama s-a supărat foarte tare şi mi-a spus că va fi inutil să vorbească cu tata despre un astfel de subiect, pentru că el ştia foarte bine care era interesul meu. Se mira cum mă puteam gândi la așa ceva după discursul plin de dragoste şi bunăvoinţă pe care îl ţinuse tata, însă, dacă ţineam cu tot dinadinsul să mă nenorocesc, ea nu mai vedea nicio scăpare pentru mine şi nici nu aş fi avut vreodată consimţământul lor. Nu voia să poarte răspunderea nenorocirii

mele pentru asta, spunându-mi că nici ea nu-și va da vreodată consimțământul refuzat de tata.

Totuși, am aflat mai târziu că mama i-a povestit tatei discuția, iar el, foarte îngrijorat, i-a răspuns, oftând: „Băiatul nostru ar putea fi atât de fericit dacă ar rămâne acasă, dar, dacă pleacă în străinătate, va fi cel mai năpăstuit om care s-a născut vreodată. Eu nu pot consimți una ca asta“.

Abia după un an am fugit, deși, între timp, am refuzat categoric toate propunerile de afaceri și am discutat deseori cu ei despre faptul că se împotriveau cu îndârjire planurilor mele. Dar într-o zi mă aflu la *Hull*, unde m-am dus fără niciun gând de a fugi. Acolo, unul dintre amicii mei se pregătea să navigheze spre Londra, cu nava tatălui său. M-a convins să plec cu el, ademenindu-mă cu faptul că această călătorie va fi gratis. Astfel, fără a le mai cere voie părinților mei, lăsându-i să audă despre asta cum or putea, fără a cere binecuvântarea lui Dumnezeu sau a tatălui meu, fără nicio considerație a împrăjurilor sau consecințelor și într-un ceas rău – Dumnezeu știe –, la 1 septembrie 1651, m-am urcat la bordul unei corăbii, cu destinația Londra. Cred că niciodată nenorocirile unui tânăr aventurier nu au început mai devreme și nici nu au continuat mai mult decât ale mele. Nici bine nu a apucat corabia să iasă din golful *Humber* că a și început să bată un vânt puternic, și apa mării să se ridice într-un mod cât se poate de înfricoșător. Cum nu mai călătorisem niciodată pe mare, mă simțeam bolnav și eram îngrozit de frică. Am început acum să realizez greșeala pe care o făcusem și mă gândeam la pedeapsa, pe bună dreptate, a Cerului, pentru că îmi părăsisem casa părintească și datoria de fiu. Îmi veneau în minte toate sfaturile bune ale părinților, lacrimile tatălui meu și rugămintile mamei, iar conștiința, poate pe atunci mai puțin decât a fost mai târziu, mă muștra pentru că nesocotisem sfaturile părintești și încălcasem datoria față de Dumnezeu și de tatăl meu.

Între timp, furtuna se întetea, iar valurile mării erau uriașe, deși nimic nu putea semăna cu ceea ce am văzut de multe ori de atunci; nu, nici ce am văzut la câteva zile după; dar a fost suficient cât să mă sperie, fiind un tânăr marinăr începător și nepriceput. Mă așteptam ca fiecare val să ne înghită cu corabia cu tot și, de fiecare dată când corabia se înclina, așa cum credeam, să nu ne mai ridicăm niciodată. În această stare de agonie, am făcut multe jurăminte și am hotărât că, dacă Dumnezeu mi-ar cruța viața în această călătorie și aș mai pune piciorul din nou pe uscat, aș merge

direct acasă la tatăl meu și toată viața nu voi mai călca la bordul vreunei corăbii, că voi asculta de sfaturile lui și nu mă voi mai arunca niciodată în astfel de nenorociri ca aceasta. Abia atunci înțelesesem rostul cuvintelor sale despre viața liniștită a oamenilor din clasa de mijloc – cât de ușor, cât de confortabil își trăise toate zilele, fără a fi supus furtunilor pe mare sau necazurilor de pe țarm – și am hotărât că ar trebui să mă întorc acasă, ca un adevărat fiu risipitor pocăit.

Aceste gânduri înțelepte au continuat tot timpul pe durata furtunii și, într-adevăr, ceva timp după, dar a doua zi vântul s-a potolit, iar marea a fost mai liniștită și am început să mă obișnuiesc cu viața cea nouă, dar toată ziua am rămas pe gânduri, mai ales că încă mai simțeam răul de mare. Spre seară, vremea s-a liniștit, vântul a încetat să mai bată și a urmat o seară frumoasă și fermecătoare. Soarele a apus perfect senin și a răsărit tot așa în dimineața următoare și, fiind puțin sau deloc vânt și o mare lină, cu soarele strălucind peste ea, priveliștea a fost, după cum credeam, cea mai încântătoare pe care am văzut-o vreodată.

Dormisem bine pe parcursul nopții și nu mai aveam rău de mare, ci eram foarte vesel, privind cu mirare cum marea, care fusese atât de agitată și groaznică cu o zi înainte, putea fi atât de calmă și atât de plăcută într-un timp atât de scurt. Și acum, ca nu cumva bunele mele hotărâri să continue, tovarășul meu, care mă ademenise, a venit la mine.

— Ei bine, Bob, a spus el, bătându-mă pe umăr, cum te simți după toate astea? Presupun că te-ai speriat, nu-i așa, aseară, când a bătut un pic vântul?

— Un pic? am spus eu. A fost o furtună teribilă.

— Ce furtună, prostule? a răspuns el, Tu numești asta furtună? Nu a fost absolut nimic, dacă avem o corabie bună și loc pe mare, nu-ți pasă de un vânt ca ăsta, dar nu ești decât un marinăr de apă dulce, Bob. Haide să facem un

castron de puncte și să uităm toate astea. Vezi ce vreme fermecătoare este acum?

Pentru a scurta această parte tristă a poveștii mele, voi spune doar că am petrecut atunci așa cum petrec marinarii și mi-am înecat în băutură toate hotărârile luate în timpul furtunii, precum și toate reflecțiile asupra comportamentului meu. Într-un cuvânt, pe măsură ce marea s-a liniștit, mi-am uitat gândurile, fricile și temerile mele de a fi înghițit de mare și a reapărut dorința de aventură, uitând complet de jurămintele și promisiunile pe care le făcusem în suferința mea. Am mai avut între timp îndoieli și remușcări, însă m-am debarasat de ele ca de un vis urât. M-am pus pe băut, iar tovarășia celorlalți m-a făcut să uit de toate acele crize, căci așa le-am numit. De altfel, în cinci sau șase zile, am devenit stăpânul conștiinței mele atât cât își putea dori orice tânăr care hotărâse să nu mai fie tulburat de ea. Dar pentru asta trebuia să fiu supus unei noi încercări, și Divinitatea, așa cum face în astfel de cazuri, a hotărât să mă părăsească total fără scuze, căci, dacă n-aș fi considerat asta drept izbăvire, următoarea ar fi fost atât de covârșitoare, încât și cel mai înrăit om ar fi putut vedea în ea un semn divin și s-ar fi mântuit.

În a șasea zi, am ajuns în apele *Yarmouth*. Vântul sufla din direcția opusă și marea era liniștită, astfel că, după furtună, înaintasem foarte puțin. Aici am aruncat ancora, cu vântul potrivit, adică de la sud-vest, și am rămas astfel șapte sau opt zile, timp în care multe corăbii din *Newcastle* așteptau și ele un vânt prielnic, ca să poată intra în port.

După vreo patru sau cinci zile, vântul a suflat foarte puternic. Cu toate acestea, știind că eram bine ancorați, nu duceam nicio grijă și nu ne temeam de niciun pericol, ci huzuream tot timpul, dar în a opta zi, de dimineață, vântul s-a întetit și am dat cu toții fuga să coborâm pânzele și să pregătim totul la bord, pentru ca nava să poată fi ancorată

în cel mai bun mod. Spre prânz, marea era foarte agitată, iar nava noastră s-a îndreptat spre largul mării, încât ni s-a părut că s-a rupt lanțul ancorei. Pentru mai multă siguranță, căpitanul a poruncit să se arunce și ancora de rezervă, astfel că stăteam pe două ancore, cu cablurile filate până la capăt.

Era, într-adevăr, o furtună teribilă și puteam citi teama și îngrijorarea până și pe fețele marinarilor. Căpitanul, deși preocupat de menținerea navei într-o stare funcțională, în timp ce intra și ieșea din cabina lui, pe lângă mine, a șoptit de mai multe ori: „Doamne, fii milostiv cu noi! Vom fi cu toții pierduți! Vom fi cu toții distruși!” și altele asemenea. În timpul acesta, zăceam nemișcat în cabina mea într-o stare de nedescris: nu era la fel cu cea din timpul primei încercări, peste care trecusem cu ușurință și mă încurajasem împotriva ei, depășisem frica de moarte și credeam că asta nu avea să se asemene cu prima. Dar când însuși căpitanul a venit lângă mine, așa cum am spus mai înainte, și a zis că vom fi cu toții pierduți, m-am speriat îngrozitor. Am dat buzna afară din cabină și m-am uitat în larg și n-am văzut niciodată o praveliște atât de tristă: valurile se ridicau ca munții și năvăleau asupra noastră la fiecare trei sau patru minute. Nu vedeam decât nenorociri în jurul nostru: două corăbii ancorate lângă noi aveau catargele rupte, iar despre alta, oamenii noștri au strigat că se scufundase. Încă două corăbii, smulse din ancore, erau târâte în larg, fără niciun catarg. Corăbiile ușoare se descurcau cel mai bine, dar două sau trei dintre ele s-au apropiat de noi, fugind din calea furtunii doar cu o singură pânză mică în proră.

Spre seară, secundul și șeful de echipaj l-au rugat pe căpitanul corabiei noastre să-i lase să taie catargul de probă, ceea ce nu a vrut să facă, dar șeful de echipaj a protestat, spunându-i că, dacă nu o face, nava se va scufunda. Auzind

acestea, a consimțit și, după ce au tăiat catargul de probă, catargul cel mare era atât de slăbit și zguduia nava atât de tare, încât au fost obligați să-l taie și pe acesta, astfel încât puntea a rămas goală.

Oricine își poate da seama în ce stare mă aflam eu, ca marinar începător, dar și teama prin care treceam pentru a doua oară, la scurt timp de prima încercare. Dar, după atât timp, pot totuși să spun că pe atunci eram de zece ori mai înspăimântat de revenirea gândurilor mele păcătoase, după ce hotărâsem să mă dezic de ele, și că acestea, împreună cu teroarea furtunii mă aduceau într-o asemenea stare pe care nu o pot descrie în cuvinte. Dar partea cea mai rea încă nu se arătase. Furtuna s-a întetit atât de mult, încât marinarii înșiși au recunoscut că nu au văzut niciodată ceva mai rău. Aveam o corabie bună, dar era prea încărcată, astfel încât marinarii strigau, din când în când, că se va duce. Avantajul meu a fost că nu mi-am dat seama ce însemna să se ducă o corabie până când nu i-am întrebat pe alții. Totuși, furtuna a fost atât de violentă, încât i-am văzut – ceea ce nu se întâmplă des – pe căpitan, pe șeful de echipaj și pe alții mai înțelepți căzând în genunchi și rugându-se, așteptând să se scufunde corabia în orice moment. La miezul nopții, cu toate nenorocirile de până atunci, unul dintre marinarii care inspecta corabia a dat de știre că apa pătrundea înăuntru ei. Un altul a țipat că în cală apa avea aproape un metru jumătate adâncime. Apoi toți oamenii au fost chemați la pompatul apei. Auzind acestea, m-am ghemuit de spaimă și am căzut pe marginea patului din cabină. Totuși, marinarii m-au adus în simțiri și mi-au spus că eu, care nu puteam face nimic înainte, eram la fel de capabil să pompez ca oricare altul. Mi-am revenit în fire și am ajutat din tot sufletul la pompatul apei. În acest timp, căpitanul a văzut niște corăbii ușoare ieșite în larg, întrucât nu rezistaseră ancorate în timpul furtunii. A poruncit să le